

מחנה קיץ למסתננים

המקומיים נראים כאן, כשהם מטיילים להנאתם

יחד עם (הסוהר) נסראללה להכניס את ה- אסירים לתאים ולנעול אותם.

«אחרי שנעלתי את התאים, השארתי את נסראללה במקום ואני יצאתי לחדר היומנאי לראות מה קרה... אז שמעתי יריות ואחר כך צעקות של מישהו מן הגג, שתפשו את חדר הנשק והשתלטו על חדר היומנאי. אז החלטתי להשאיר יחד עם הסוהר נסר- אלה בחצר. לא היה כדאי לי לצאת החוץ ולהירגש... נשארתי במקלחת עד שנפסקו היריות בחצר».

כך אהרן: «ידעת מי האסירים שהיו בהשגחתך, עד כמה הם מסוכנים למדינה וכמה עמל ודם נדרשו לכייתם, וכשראית שהם בורחים לא נתת דעתך לתפוש רוב בה ולמנוע את בריחתם»

גליק: «חשבתי שיתפסו אותם בחוף...»
כך אהרן: «הופקדו בידך 190 רוצחים מאומנים שנשלחו לרצוח את אזרחי המדי- נה. אתה ראית אותם פורצים. האם לא היה תפקידך הראשוני להשיג נשק ויהי מה?»
גליק: «מה שהיה מוטל עלי זה לשמור על החצר ולא בחוף».

★ ★ ★

יוצא לנגוב תירס

סוהר אחר, שדשא וחרמון שמכו עליו כי ישמור על אסירי-שטה יומם וליל, היה הסוהר ברנארד שכטר. הוא סיפר כי גוייס אומנם לשירות בתפקיד שטח, אך הועבר לתפקידים אחרים במשך הזמן. הוא גם הודה כי אינו יודע «כמעט» להשתמש בנשק, וכי בשטה היה אחראי ליומן ולמחסן הנשק.

הגילויים בפי שכטר, שאת עדותו צרי- כים היו חברי הוועדה לסחוט טיפין טיפין באוימי משפט על עדות שקר, היו מעניי- נים לא פחות מאלה שבפי הנציב וסגנו: «לפני שלוש שנים הונגה שאסיר יפתח את דלת החצר הפנימית. האסיר היה אומר ליומנאי מי רוצה לצאת והיה מקבל את המפתח מן היומנאי... היומנאי לא היה מזויין».

שכטר ידע לספר כי בפעם האחרונה ראה ביום המרידה את האסירים מוציאים את הפסולת מן החצר הפנימית, כשאסיר פותח להם את הדלת.

השופט עצינוני: «האם, כשהיו יוצי- אים אסירים עם פסולת, היה סוהר מזויין מלווה אותם?»

שכטר: «לא. הם היו הולכים לבד. אבל כשהם היו חוזרים, היה סמל החצר סופר אותם».

השופט עצינוני: «באמת? היה סופר? ואם בדרך היו בורחים כמה, היה בוודאי רושם זאת ביומן?»

שכטר: «כן».

אולם כל אלה היו רק סיפורי-פתיחה. תוך כדי העדות התברר ששכטר, האחראי למחסן הנשק וליומן, לא היה כלל כבית הסוהר בזמן המרידה. סיפר העד: «הרגשתי לא טוב והקצין ווילר הרשה לי לצאת מ- חוץ לבית-הסוהר...»

מדוע הרשה הקצין ווילר לסמל התורן שלו לצאת מבית הסוהר? גם עובדה זו התבררה עד מהרה: «ווילר», סיפר שכטר, «ביקש ממני להביא כמה קלחי-תירס מן השדה של תל-יוסף».

מאוחר יותר התברר גם חלק אחר של האמת: שכטר לקח אתו למסע גניבת ה-

תירס גם את מפתח מחסן הנשק, שהיה ברשותו.

★ ★ ★

המקלען אינו יורה

על מידת כושר ההחלטה של הסוהר שכ- טר, החיק בשירות בתי-הסוהר ובכיר בין סמלי שטה, העיד הוא עצמו: «כשנודע לי (לדבריו לא שמע יריות, כי אם שמע מפי שוטר על המרידה), הייתי מבולבל ולא ידע- תי מה לעשות».

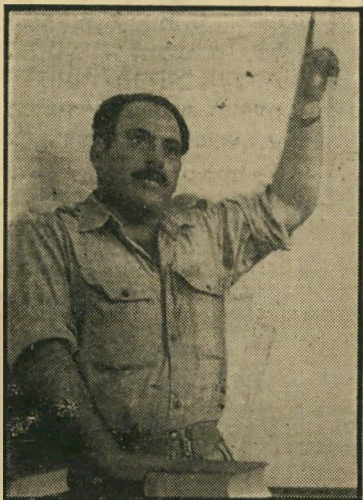
פרטים מעניינים לא-פחות קבלו חברי ה- וועדה מפי הסוהר חבושה, שסיפר כי רק אחרי שמירה רצופה של שלושה חודשים

(ליד הבנין) ערכה בו את סיורה. מימין לשמאל, פונים אל המצלמה, נראים: עלי מוראד, שנידון למאסר עולם על רצח אסירי-החובתו; האסיר אליהו כהן שנידון למאסר 15 שנה על הריגת אשתו; יעקב מרחבי, שנידון למוות ואחר-יכן למאסר עולם על רצח אביו.

עבר קורס קצוצר של שימוש בנשק. חבושה הועבר לשטה במחצית יולי: «לא הראו לי את העמדות בשטה ולא אמרו לי כלום על המצב ועל סוג האסירים שם. לא הכרתי אפילו היטב את כל שטח בית- הסוהר. שמרתי עם ברג, אף-על-פי שמעולם לא למדתי להשתמש בו».

חברי הוועדה פצרו את פיותיהם בתמהון. הם נעצו מבטים חודרים ברשא, שהצטמק ליד השולחן ממולם, על חבושה זה, ששמר בליל המרידה בכרך מעל לחצר הפנימית ושלא ידע כלל להשתמש במקלע שבידו, רצה דשא להטיל את האחריות לבזיון ה- לאומי הגדול.

מדוע לא העיר חבושה את תשומת לב

חבושה האיש שהסביר לוועדה כי אצלנו בבתי-הסוהר, אסור לשאול. לטוהרים היחס גרוע מלאסירים».

שכטר האיש שיצא לנגוב תירס כדי להביאו לקצין התורן, ולקח יחד אתו את מפתח מחסן הנשק.

פיצ'ון הסוהר היחיד שהתנהג «כמו גבר», לדברי חברי הוועדה. «אנו קסנים בבית-הסוהר», הסביר פיצ'ון.

שווילי האיש הוותיק ביותר בשירות בתי-הסוהר. טענותיו העיק- ריות היו: «רק הייצור מעניין אותם».

הממונים עליו, כי אינו יודע להשתמש ב- רצו וכי לדעתו סיודורי הבטחון הם לקויים, רצו לדעת חברי הוועדה.

תשובותיו של חבושה: «אנו ממש כאסי- רים בבתי-הסוהר שבהם אנו עובדים. אצלנו בשירות בתי-הסוהר, אסור לשאול שא- לות...»

השופט עצינוני: «אתה הכרת בתי- סוהר רבים בשנות שירותך. מה לא מצא חן בעיניך אתה בקשר עם סיודורי הבטחון בשטה?»

חבושה: «זה שהאסירים עובדים עו- שעה שש בערב, ושיש להם בחצר שלהם פחים, ברזלים, עצים ופטישים. ויש בתוך החצר שלהם, ליד התאים, מכבסה ושם תמיד יש נפט מספיק כדי לשרוף את כל בית-הסוהר. וגם זה שאסיר פותח את ה- דלת לחצר הפנימית ולפעמים גם את השער הראשי. בתל-מונד, למשל, לא נתנו אף פעם מפתח של שער בידי אסיר, למרות כל הפסיכולוגיה החדשה...»

★ ★ ★

שורים בטייפיקורדרר

לא כל הסוהרים היו אחוזי בהלה כמו שכטר, פחדנים כמו גליק, או אובדי עצות כמו חבושה. אחד שלא ירה באסירים במתכונן ומתוך הכרה ברורה היה הסוהר סודאי, שהעיד כי רק אחרי שנתיים מן ה- יום בו התקבל לשירות בתי-הסוהר עבר אימון ראשוני בנשק.

סודאי סיפר, כי בשעת המרידה שמר ליד השער הראשי כשברשותו אקדה וחמי- שה כדורים. כאשר פרצה המרידה ניסה ל- עצור את המתפרצים, כשהוא יורה באחיר אך לא באסירים. רק אחרי שראה כי אסי- רים מטפסים על החומה ירה ופצע שניים מהם. כשנשאר לו רק כדור אחד, סיפס בעצמו על החומה וברח על נפשו.

כך אהרן: «אם אסיר אחד בורח אני מבין שההוראות שלכם הן להזהיר אותו ו- אחד כך לירות ברגליו. האם אותן הוראות אינן מבחינות במקרה שהמדובר באסירים רבים, המצויינים בלפידים והבורחים יחד לעבר השער, האם במקרה כזה רשאי היית לירות בהם במטרה להרוג?»

סודאי: «לא»
כך אהרן: «זאת אומרת שהנשק ש- בידך הוא למטרת הגנה עצמית בלבד?»

סודאי: «לא. הוא גם כדי למנוע ברי- חה».

עצינוני: «אם ראית את הערבים קופ- צים מעל לשער ורצים אל מחוץ לחומה, ואחר כך קפצת גם אתה — מדוע לא נ- סית לרדוף אחרי הבורחים?»

סודאי: «מה פתאום? הרי מאז שהם עברו את הגדר חלפו כבר 12 רגעים...»
חברי הוועדה פסקו מלשאול, לא היה להם ספק כי כל התשובות שיקבלו מן הסוהרים וסמליהם תהיינה דומות אחת לשניה כשתי טיפות מים. מתוך הערויות שהצטברו, ו- הופעתם של הסוהרים, הצטיירה תמונה אי- מה. משום כך לא עוררה עדותו של רב- סוהר יוסף דחיוביץ, אחד מעובדי שטה שלא היה בכלל בשעת המרידה, תדהמה כה מרובה.

דחיוביץ סיפר בפשטות על התנהגותו של סגן מנהל בית-הסוהר בשטה, הקצין קובאני, שלמעשה היה שליטו האמיתי של